

2025 09 25

Klimat och
näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
lotta.lewin-
pihlblad@regeringskansliet.se

Er ref/dnr: KN2025/01284

Remissvar: Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68)

Läkemedelshandlarna företräder de läkemedelsföretag som är oberoende distributörer av läkemedel till Sverige. Under 2024 sålde våra medlemsföretag närmare 4,7 miljoner läkemedelsförpackningar till ett värde av 4,1 miljarder kronor motsvarande 6,3 procent av alla läkemedel som såldes i landet. Genom Läkemedelshandlarnas medlemmars parallellhandel med läkemedel:

- motverkas centralism och monopol
- skapas konkurrens som ger betydande besparingar
- motverkas de tillverkande läkemedelsbolagens relativa monopol och deras möjlighet att styra hela värdekedjan för patenterade läkemedel

Sammanfattning

3.6 Allmän hänsyn till försörjningsberedskap

Läkemedelshandlarna avslår förslaget om att införa ett tillägg i upphandlingslagarna om att beakta försörjningsberedskapsaspekter om upphandlingens art motiverar det.

3.7 Ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal – så kallade F-avtal – införs

Läkemedelshandlarna tillstyrker förslaget om F-avtal.

3.8 Det finns rättsliga förutsättningar för att införa F-avtal

Läkemedelshandlarna tillstyrker att det finns rättsliga förutsättningar för att införa F-avtal. De förhållanden som anges måste värnas när det gäller F-avtal:

Systemet får inte stå i strid mot EU-rätten och måste bygga på proportionalitet. Tillämpningen av F-avtal får inte strida mot förbudet mot diskriminering och det får inte vara konkurrens-begränsande eller resultera i missbruk av dominerande ställning. Det nya systemet får inte strida mot statsstödsreglerna.

Mer detaljerade synpunkter

3.6 Allmän hänsyn till försörjningsberedskap

Enligt utredningens förslag ska upphandlingslagarna kompletteras med ett nytt beaktandekrav om försörjningsberedskapshänsyn genom att det införs ett tillägg till befintliga beaktandekrav upphandlingslagarna. *”Av tillägget ska det framgå att en upphandlande myndighet eller enhet ska beakta försörjningsberedskapsaspekter om upphandlingens art motiverar detta.”*

Läkemedelshandlarna förstår fullt ut syfte med att införa ett sådant tillägg i upphandlingslagarna, men enligt vår erfarenhet på läkemedelsområdet finns en rad andra problem som kan motverka syftet med ett sådant tillägg.

Det är inte ovanligt att det saknas anbud i upp till 60 procent av regionernas upphandlingar av läkemedel. En del av förklaringen till detta är att de krav som anges är mycket svåra att leva upp till. Det handlar i regel om miljökrav, spårbarhet, eller krav på tillgänglighet och därmed behäftade sanktioner och avgifter, vilket sammantaget gör att företagen upplever för stora risker med att delta i upphandlingen.

Konsekvensen blir att regionen istället tvingas köpa läkemedlen utanför upphandling till ett högre pris och mer osäker tillgång.

Genom att göra som utredningen föreslår, att införa försörjningsberedskapsaspekter om upphandlingens art motiverar det, finns en inte oväsentlig risk att det blir än färre anbud i upphandlingarna eftersom företagen kan uppleva allt för höga risker i att delta. Det motverkar då syftet med ett sådan tillägg.

Resiliens bör byggas genom att ha flera alternativ, att ha upphandlingar som fler kan delta i och därmed ställa rimliga krav, uppmuntra alternativa försörjningsvägar och förhållningssätt.

3.7 Ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal – så kallade F-avtal – införs

Läkemedelshandlarna ser fördelar med F-avtal som normalt inte omfattas av ordinarie upphandlingsregler eller som inte omfattas av EU-rätten. Det öppnar för en möjlighet att Läkemedelshandlarnas medlemmar skulle kunna bidra med sina kontaktnät, alternativa försörjningsleder och därmed säkra åtminstone en del av läkemedelsförsörjningen till Sverige i händelse av kris eller krig. Vi ser det som en positiv möjlighet för oss att kunna bidra.

Sen har oberoende distributörer sina begränsningar, men i samband med kris och krig måste varje del, varje möjlighet, kunna användas för att lindra svåra situationer där tillgängligheten av läkemedel är begränsad.

3.8 Det finns rättsliga förutsättningar för att införa F-avtal

Läkemedelshandlarna stöder fullt ut skrivningarna om att F-avtal inte får ha negativa effekter för företag som inte tecknar F-avtal. De får inte innebära att andra aktörer som inte har F-avtal utestängs, diskrimineras, eller åsidosätts. F-avtal får inte innebära en förstärkning av dominerande ställning eller att statsstödsreglerna åsidosätts.

Om så sker är risken att vi får ökad centralism och monopol, vilket i sig ökar sårbarheten.

Vi behöver diversifiering, sprida risker och säkra alternativa försörjningsvägar. Genom det kan vi bygga säkrare system, motståndskraft och kontinuitet.

Andreas Rosenlund, VD
Läkemedelshandlarna